

SYLVI HUTTU

TYHJÄ KIRJA

Kiitokset Annikki-tädilleni entisaikojen muisteloista!

Tyhjä Kirja
© Sylvi Huttu

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2011

ISBN 978-952-235-329-0

Sisällys

Entäpä jos tuollainen metsässä vastaan käppäilisi?.....	7
Kaksoiset apureina.....	13
Turkoosikivikö?.....	18
Tyhjä Kirja	21
Jääkentän hurmaa	25
Palapelipossumatkalle.....	29
Ihan lähellä, ajatuksen päässä	32
Papin kruunu ja palapelipossu	38
Maan korvessa kulkevi.....	43
Mäki kun mäki	46
Äiti? Mummu?.....	54
Pitsiä päiväkirjassa.....	57
Vesireessä entiseen malliin.....	60
Metkaa arestia.....	64
Kylkeinen	68
Onnettomuus	72
Kyyneleitä ja nauruterapiaa	75
Ajalla ei ole suoraa linjaa?.....	79
”Ja laita nisua, josson paljon voita päällä...”	83
Missä sinä enkeli nyt olet?	87
Kurkistuksia.....	92
Rysky.....	96
”Vilnalla repii hermoja”	100
Ukkia saattamassa?.....	103
Mitä tämä nyt sitten on?.....	107
”Älä lapsonen huolia kannan...”	112

ENTÄPÄ JOS TUOLLAINEN METSÄSSÄ VASTAAN KÄPPÄILISI?

Pihla rönötti navetan vintin ikkunassa ja pommitti oma-
tekoisella jousellaan ruohotupasta. Nuoli lensi reip-
paasti ohi, samoin toinen ja kolmaskin... Pettymys pur-
kautui raskaana huokauksena, sitten epäilyinä.

Miten se Tarzan muka niin taitava oli?

Ketterästi, loputtomien toistojen tottumuksella hän
valui köyttä pitkin ammusten perään. Yksi niistä oli
lennähtänyt kuivaksi jääneen kaivontekeleen luokse ja
ohimennen sen kannen alle kätkeytyvään piilomajaansa
vilkaistessaan hän sai sieltä varpailleen sammakon.

- Hei, rimppakinttu, et suinkaan sinä ollut tihutöitä
tekemässä? hän tiukkasi siltä, mutta kurnuttaja pomppi
vastaamatta tiehensä. Pihla laskeutui tikkaita alas ja is-
tahti kaivon pintalaudoin suojatulle pohjalle.

Saviset seinät tiukkuivat kosteutta ja sinne tuodut
kirjat olivat lihoneet paksuiksi tohmeroiksi. Hän pyö-
ritteli niitä harmissaan. Siinä olivat Tuliharja, Betty
Zane, Henkipaton uskollisuus, Auringonlaskun sola,
Erämaan vaeltaja ynnä monet muut Riksin sarjan kirjat,
joita Viljami ja Anja olivat haalineet ja jotka Pihla oli sit-
temmin ominut itselleen. Miten hän niitä rakastikaan!
Ja miten usein hän olikaan matkannut niiden mukana
kaukaisiin maihin, erämaan villiin luontoon, pelottavi-
en intiaanien sekä rajaseudun hurjien miesten ja rohkei-
den naisten pariin! Sinne kun joskus oikeasti pääsisi...

Pelastaakseen kirjat enemmiltä tuhoilta hän koppoi

ne syliinsä ja palasi navetan vintille kyhäämäänsä maajaan. Sen ovi loksautti voimalla kiinni kumikengän pohjista tehtyjen saranoidensa varassa.

Tämä oli Pihlan ikiomaa valtakuntaa, aluetta, jossa sai olla rauhassa. Sai lukea, kirjoitella, vuoleskella tai tehdä melkein mitä vain. Täällä hän oli värkännyt muuan viikko sitten oman viikatteenkin vanhan viikatteen katkenneesta terästä ja entisestä luudanvarresta. Vain puukapulat varren yläosaan ja keskipaikoille, niin siinä se oli. Isähän ei antanut mielellään isoa viikatetta hänen käyttöönsä kun hän muka tylsyytti sen mättäissä ja tuppaisa ja siksi hän oli joutunutkin niittämään sillä välistä ikään kuin salaa. Mutta enää hänen ei tarvinnut niin tehdä; uusi viikate oli salakuljetettu niitylle ruokatauon aikana ja se oli haukannut heinää hartaasti muun väen tuloon asti, jolloin se oli vähin äänin väistynyt ladon taakse. Tytöthän eivät tietenkään tuollaisia puuhastelleet ja jos puuhastelivat, niin naureskelun ja kiusoitte- lun määrälle ei loppua tullut.

Poikatyttö...

Tällä sanalla oli vedelty monta särkevää haavaa Pihlan kippuraiseen sieluun. Olihan hän saanut uuden nimenkin sen myötä; hän oli Etvi, poikamainen tyttö, joka mieluummin kiipeili puissa ja samoili metsissä kuin leikki nukeilla tai kutoi taikka leipoi. Tuska sielussa oli käperryttänyt monet kerrat katkerasti ikävöimään turkoosikiveä, kaipaamaan leijuttamista kaikesta pois, pakoon siniselle saarelle lohdutusta ja opastusta saamaan. Jaksakseen kohdata taas virnistelyt ja vihjaukset. Ihmiset eivät kerta kaikkiaan tuntuneet tajuavan, miten kipeästi sanat voivatkaan satuttaa, edes oma perhe ei sitä ymmärtänyt. Hän tunki kirjat katonrajassa kirjahyllyn virkaa toimittavan hirren päälle ja äkättyään sieltä

Olavilta lainaamansa Davy Crockett'in tälläytyi lattialle mukavaan asentoon ja siirtyi hetkessä kanoottiin, jota pesukarhunnahkalakkinen Davy meloi niin että lakin häntä vain viipotti. Tietoisuus ympäristöstä hävisi.

Hiljainen kahahdus paljasti ettei hän ollutkaan yksin. Harmaapartainen pikku-ukko istuskeli ikkunan luona ja katseli häntä kallella päin. Pihla sävähti.

Aatu! Miksi se nyt näyttäytyi?

- Hui, kylläpä säikäytit! hän takelteli, sai tuskin ääntä kurkustaan.

Aatu hyrisi mielissään. - Sinä se vain viihdyt yksikesi, hän sitten totesi. - Vasikkaa tässä mielin rapsuttelemaan ja tuumin, josko saisin sinusta seuraa. Vähän niin kuin ennen vanhaan...

Miksei? Pihla ponkaisi pystyyn ja piti ovea auki tontullekin, mutta tämä oli jo alakerrassa. *Niinpä niin, se oli taas sitä teleportaatiota.* Olihan se tullut jo tutuksi, niin monesti sitä oli aikoinaan käsittämättömällä tavalla siirrytty paikasta toiseen...

Karja oli metsässä, vain pikkuinen vasikka koikkeli karsinassaan ja Aatu seisoi sen edessä ämpäreineen. Lyhyenlanta tonttu ison sangon vieressä näytti lähinnä huvittavalta, mutta Aatu käsitteli astiaa kevyin ja tottunein ottein. Vasikka kopsutteli ensin etujalallaan sangon kylkeä, mutta tonttu piteli siitä tiukasti kiinni ja pian eläin työnsikin päänsä astiaan, nuoli ensin sen reunoja ja rupesi sitten hartaasti ryytämään. Vähän ajan päästä se työnnälsi märän turpansa tontun naamaan tämän korvaa hamuten, jolloin Aatu naurahti ja hypähti pois.

Pihla kurkotti karsinanlaidan yli ja kyhnytti levottomana liikehtivän vasikan pörröistä selkää. Se lipaisi karhealla kielellään tunnustelevasti hänen kättään ja

ryhtyi sitten innolla imemään sitä. Pihla vetäisi nopeasti sormensa tunkeilevan ihailijan ulottuvilta ja kääntyi auttamaan Aatua. Yhdessä he sirottelivat oljet puhtaiksi luudittuihin parsiin, luoriin kertyneet roskat nosteltiin taikon ja lapion avulla tunkiolle.

Aatun kumarruttua hyväilemään muuripadan uunissa lempipaikallaan venyttelevää vanhaa ja entistäkin harmaampaa Emma Tuhkimoa, Pihla lähestyi häntä empien.

- Kuule... Tiedätkö sinä, mihin se minun - tai sinunhan se oli - se turkoosikivi... Mihin se oikein joutui? Hän epäröi. - Kun sehän katosi enkä ole nähnyt ketään, keltä olisin voinut kysyä... Kun kaikki te tontut ja peikotkin hävisitte samalla.

Tonttu vilkaisi häneen tutkivasti ja suoristi selkensä. - Voi veikkonen, sehän on ollut jo vuosia uudella uneksisjalla!

Pihlan sisällä humautti ja jäseniin valahti voimattomuus. Enempiä hän ei kysellyt. Oikeastaan hän ei halunnutkaan tietää, kenellä kivi nyt oli. Tämä merkillinen haikeus kuitenkin yllätti, tietynlainen kipeyskin. Mustasukkaisuusko?

Joku toinen siis kävi parhaillaan läpi samaa mitä hän oli kokenut! Mahtoiko tuo leikkiä samojen tonttujen ja peikkojenkin kanssa?

Äkkiä Aatu nosti päätään, kuulosteli, huiskautti kättään ja katosi.

Hilman ääni tunkeutui tietoisuuteen ja häpsäytti Pihlan hereille. Lehti repsotti vatsan päällä ja takarai-voon koski. Niskaansa hieroen hän kompuroi alas, jossa navetan avonaisesta ovesta ilmestynyt Emma Tuhkimo liittyi haikeasti naukaisten hänen seuraansa.

Serkku reppasi veräjältä hengästyksissään. - Karhu

on syönyt meidän Torstentoon ja Ullan isä on lähtenyt jälestämään sitä! Lääpastyksissään hän heittäytyi nurmikolle, johon Pihlakin tömähti järkytyksestä sanattomana.

Ulla poukkasi paikalle tohkeissaan. – Olisit sinä voinut odottaa! hän paheksui Hilmalle. – Juoksin purhalta asti niin kovasti kuin pääsin... pelotti, että se vihainen hevonen on taas jossain lähellä... Toisten viereen istahdettuaan hän mutisi: – Vaikka kyllä minä sitä Torstentootakin pelkäsin, oli se niin äkäinen...

Pihla ei saanut vielääkään sanaa suustaan. Hän kaappasi lähellä nyhjäävän kissan syliinsä pohtien, mahtoi-ko kyseessä olla sama karhu, jonka hämäästi oletti pienenä tavanneensa, vaikkei ollutkaan ihan varma, oliko se tapahtunut unessa vaiko oikeasti, ja jonka pentujen kanssa hän oli leikkinytkin. Ne pennutkin kyllä olisivat nyt jo isoja, olleet jo vuosikausia, joten voihan se olla jompikumpi niistäkin tai niiden pennuista...

Aamulla selvisi, että karhun kohtalon kellot olivat kumahtaneet ja raato oli käyty jo hakemassakin, joten kun aurinko oli hilannut itsensä keskitaivaan sinikan-nelle, otusta kiiruhdettiin joukolla katsomaan, koskaan aikaisemminhan ei monikaan ollut karhua nähnytkään, ei elävää eikä kuollutta.

Rannikon pihalla rötkötti lavetin päällä iso eläin suu raollaan, kieli hampaiden välistä repsottaen. Miehet häärivät ympärillä ja jotkut heistä naureskelivat sivumalla jollekin ohuelle putkelle. Lapset kyhjöttivät tiukasti äitiensä helmoissa, ja kun Pihla viimein uskaltautui lähemmäksi, eläimen jättimäinen ruho huilautteli kauhunväreitä pitkin selkäpiitä.

Entäpä jos tuollainen majesteetti metsässä vastaan käppäilisi?

Vähitellen hän uskalsi vieläkin lähemmäksi, vaikka toi-

saalta hirvittikin – jospa se siitä yhtäkkiä kiepsahtaakin pystyyn ja läimäsee mahtavalla tassullaan... Kun aikuiset vakuuttivat, että kyllä se kuollut oli, hän rohkaistui varovasti koskettamaan yhtä käpälistä, yritti jopa vai-vihkaa kohottaakin sitä, mutta eihän se toki hänen voimillaan änähtänytkään.

Hän asteli rantaan pesemään käsiään ja siinä samalla miettimään elämän outoa kiertokulkua – karhu oli syönyt sonnin ja nyt ihminen söisi karhun. Se puistatti.

Hyi olkoon! Hän sitä ainakaan ei söisi.

KAKSOSET APUREINA

Äiti oli lähtenyt pikkutyttöjen kanssa puolisen laittoon ja Pihla oli pellolla yksin. Hän kasasi haasiosta heiniä takkavitsan puisen varren päälle, pujotti sen yläpäähän kiinnitetyssä narussa olevan lenkin varren teroitettun pään yli, siirteli ja kiristeli, kunnes heinät olivat tiukasti narun ja kepin välissä ja lähti sitten hitaasti vetämään kuormaa latoa kohti.

Kantamallaan se isä tällä heinät kuljetti, mutta sitä ei Pihla voinut kuvitellakaan tekevänsä, hyvä kun voimat riittivät juuri ja juuri vetämiseen. Hiki virtasi, selkä ja jalat kipuילוivat, mutta hän tiesi, että jaksettava oli. Viljamilla oli oma perheensä ja koulunsa, Anja taas oli pällannut kesätyöpaikalleen pankkiin ja isä hävinnyt maalikylille vähän ennen kuin viimeiset heinät oli ehditty koota latoon. Äiti ei mitenkään ennättäisi eikä jaksaisikaan kaikkea yksin. Sitä paitsi eihän voitu tietää, kuinka kauan säät pysyisivät poutaisina.

Hän raahasi taakkansa latoon, purki sen ja haki uuden. Pian tuli kuitenkin toppi; ei näitä kaikkia hänen voimillaan kuljetettaisi! Ponnistuksesta tulipunaisena hän heittäytyi lähimmän heinäkasan päälle pitkäkseen ja huohotti raskaasti.

Pakko kerätä voimia, antaa hengityksen tasaantua... Aah...

Vilahdus haasion sivulla häivähti silmäkulmassa. Tutunnäköiset kaksosethan ne siellä.

- Mitä ihmettä te nyt teette? Pihla hämmästeli.
- Mitäkö tehdään? Etkö muka näe, että heiniä tässä kerätään? toinen tytöistä virkkoi ja nakkasi tukon heiniä

häntä päin. Sitten he syöksyivät hänen kaulaansa ja halusivat. Lujasti.

- Ihana nähdä teitä! hän kuiskasi ja rutisti takaisin.

Sitten tuli aivastus. Nauraen hän työnsi kaksoset viereiseen tuoksuvaan heinäpesään ja kipaisi työnsä ääreen. Hetkessä olivat tontut paikalla. He tarttuivat takkavitsaan, täyttivät sen ja juoksuttivat latoon, palasivat takaisin, kuormasivat ja kuljettivat, kunnes haasion riu'ut olivat tyhjä.

- Ja nyt mentiin! Kädet käsiin, muuta ei tarvittu ja niin oltiin kotirannassa, missä tervattu vene keikkui aallokossa. Se oli unohtunut siihen edellisen illan onkireisulla. Tontut tarrasivat paatin laitoihin ja vetäisivät sen rannemmalle.

- Ettei sinun ainakaan tämän takia tarvitse pitkin pientareita kiptellä, Selena selitti.

Tuuhean kuusen alta paljastuva tuttu havuisten oksien kuja kuljetti heidät aukiolle, missä kaksosten äiti käänteli saniaisia.

- Sinuapa ei olekaan näkynyt aikoihin, hän ilahtui, johon Pihla ujosti mutisi jotain osaamisesta ja kadottamisesta.

Tonttujen kammiossa oli hämärää ja siellä joutui tovin räpyttelemään silmiä ennen kuin ne sopeutuivat.

- Istuhan siihen vuoteelle, Selena kehotti, nappasi sitten pöydän pajukorin värikkäästä rykelmästä punaisena välkehtivän kiven ja pisti sen vieraansa käteen. - Tämä antaa voimasi takaisin, hän huomautti ja istahti tytön viereen.

- Nähtiin, miten kovasti se vetäminen sattui, kuului Helenan myötätuntoinen ääni vastakkaiselta lavitsalta.

Kivi värisi hiljaa kätten kupurassa ja pehmeä kuuma virta kiiri käsivarsia pitkin. Pihla nojautui nauttien taaksepäin sallien hyväilevän aallon hyökyä ylitseen. Selän kipu hävisi ja jalkojen särky lakkasi.

- Miksette tuoneet tätä silloin kun ekaluokalla sairastuin? hän huomasi kysyä. - Silloinhan luultiin että olin saanut lapsihalvauksen... Tai muulloinkin... Joka ikinen loma on alkanut kuumeella!

- Niihin meillä ei ole oikeutta puuttua. Katsos kun tiettyjä asioita ei voi väistää, ne on vain koettava, sairaudetkin. Nekin, jotka ovat vielä edessäpäin, Selena huomautti vakavana ja palautti voimakiven koriin. - Muutenhan et oppisi niitä läksyjä, joita opettelemaan olet syntynyt... Mutta jos oikein muistan, niin ainakin kerran me käytettiin vihreää kiveä sinuun. Kun kaaduit ja särit kämmenesi.

Pihla rypisti otsaansa. Ja äkkiä hän muisti. - Niin, silloin kinkkakivillä... Miksi te silloin muka saitte auttaa? Äänessä läikehti hienoinen närkästys.

- No olihan sinulle niitä haavereita jo sattunutkin ihan tarpeeksi... Toivottiin, että jotain olisit jo oppinutkin, Helena paljasti. - Mutta nyt me haetaan äidillesi sitä vettä.

Muitta mutkitta hän puikkasi kätensä Pihlan käteen ja siinä samassa oltiin kotipihalla kottikärryjen luona. Pihla haki eteisestä saavin pohjalle tyhjän sangon ja kaksoset hyppäsivät kärryjen laidoille vakuuttaen, ettei hän tuntisi heidän painoaan missään. Eikä hän tuntenutkaan, sillä tonttujen iloinen rupattelu ja vilkas elehtiminen veivät kaiken huomion.

He täyttivät saavin lähes piripintaan, mitä Pihla ei yksin olisi koskaan uskaltanut tehdä, mutta tonttujen avustuksella kärryt juoksivat polun möykkeliköissä kevyesti. Kotia lähestyttäessä he näkivät äidin ilmestyvän pihalle laskisanko kädessään ja silloin kaksoset totesivat, että Pihlan olisi nyt pärjättävä loppumatka itseksensä.

- Äitisi pyörtyisi, jos sattuisi hoksaamaan, millä vauhdilla sinä sitä vesisaavia lennätät, he ilmoittivat ja olivat hetkessä tiessään.

- Hei, älkää menkö, eihän se äiti teitä näe! Pihla huusi, mutta...

Poks. Hän havahtui. *Niin, vedestähän se äiti oli muuten jotain maininnutkin. Joutaapa tästä, kohtahan se syöntikin on.*

Hän venytteli ja vanutteli. Jäsenet eivät tuntuneet enää yhtään kipeiltä. *Sitä se voimakivi tekee!* hän hymähti, nousi riuskasti heinäkasen päältä ja lähti kotiin. Loput rehuista saivat luvan odottaa huomiseen. Jospa vielä kävisi niin hyvä tuuri, ettei sataisi.

Kotipihalta hän nappasi kottikärryt ja porstuasta saavin sankoineen. Hetteelle päästyään hän ammensi saavin puolilleen ja lähti kamppailemaan takaisin. Kärryjä oli hankala saada keinotelluiksi puunjuurten yli ilman vauhtia. Ja millä voimilla hän sitä vauhtia olisi ottanutkaan? *Olisivat ne tytöt kyllä voineet ihan oikeastikin auttaa! Mitä hyötyä niistä muka unessa on?* hän jupisi. Jupisi ja junnasi. *Sitä paitsi nehän olisivat voineet siirtää saavin suoraan porstuaan ihan ilman kärryjäkin...*

Onneksi matkaa oli jäljellä enää vähän. Vesi huljauteli saavin reunojen yli, joten perille päästyä sitä oli enää puolet alkuperäisestä. Pihla työnsi kärryt puuskuttaen ja jalat täristen portaiden viereen.

Äiti osui siihen tunkiolta palatessaan ja puhkesi moitteisiin. - Mitä sinä sillai reuhot? Reväsin vielä irtoa ja säret selkäsikin, hän varoitti.

Pihla ei vastannut, paarusti vain kankein koivin sisälle ja jätti äidin täyttämään eteisen sankoja.

Syötyään hän heittäytyi pirtin peräpenkille. Äskeinen ponnistus vapisutti jäseniä yhä. Hilla oli tiskausvuorossa ja Taimi lakaisi lattiaa. Äiti istahti puusohvalle ja laittoi kahvimylllyn rouskuttamaan papuja.

- Äiti, onko tämä työtä? kuului Taimin suusta äkkiä. Hän oli syvästi tietoinen ahkeruuden ylenmääräisestä arvostuksesta ja toivoi saavansa kuulla kuinka tärkeä

nimenomaan hänen kortensa tässä keossa olisi. Pitkävartinen harja lopetti liikkeensä ja Hillankin käsi hidastui kesken lautasan huuhtelun.

Äidin myöntävä ynähdyks kirjotti *töikköjen* sisarus-ten kädet innokkaaseen liikkeeseen ja ilmoille virisi tyytyväinen laulunhyrinä. Sitä kuunnellessaan Pihla urvahti uneen, sillä väsymys liimasi jäsenet tiiviisti penkkiin ja muurasi silmäluomet kiinni. Vasta iltakahvin tuoksuva kutsu sai hänet palaamaan.

Kahvin jälkeen hän vetäytyi Viljamin rakentaman vinttihuoneen kätköihin ja pisti veljen separaattorista kyhäämän grammarin soittamaan Säckijärven polkkaa. Narun päässä painona roikkuva tiili vajosi kiihtyvällä vauhdilla alas pyörittäen levyalustaa niin, että loppu muuttui yhdeksi ja samaksi vikinäksi. *Rittiri rii rittiri rii rittiri rittiri rittiri rii rittiri rii rittiririirittiririttiririttiririi... kitisi* grammari ja työlääntyneenä Pihla jätti soitot sikseen. *On minulla vielä joskus kyllä oikea grammarikin,* hän päätti siirtyessään sänkyyn Uuden Kuun Emilian kanssa.

Vasta kun päivänvalo hiipui niin, ettei yhtään kirjainta enää erottanut, hän raaski pistää kirjan sivuun ja sukeltaa Nukku-Matin perässä unipilveen.

TURKOOSIKIVIKÖ?

Anja oli intohimoinen marjastaja ja koska hän halusi käydä vielä kerran koluamassa järven takaiset marikot, niin hän komensi Hillan ja Pihlan mukaansa. *Karhunsyötiksi*, kuten hän virnuili. Taimi jätettiin kotiin, sillä äiti pelkäsi veneen kuormittuvan liikaa ja katkerana nuorin jäi töhertelemään Kainuun Sanomien reunoihin.

Rantavesillä tuuli ei vielä tuntunut tuimalta, mutta järvenselällä kiehuivat vaahtopääät. Anja souti, Hilla nyökkäsi keskituhdolla vetojen tahdissa ja Pihla viiletti perämelaa vedessä. Kun isosisko taas kerran nykäisi oikein voimakkaasti, keikahti Hilla selälleen veneen pohjalle, älähti ja purskahti itkuun.

- Tarkistahan Pihla, miten kävi, Anja säikähti. - On niin kamala tuuli, etten uskalla pysähtyä. Joudutaan vielä sivutuuleen ja silloin ollaan hukassa.

Pihla kumartui nyyhkivän pikkusiskon puoleen. Ohut punainen noro juoksi pitkin hentoista niskaa.

- Sillä tulee verta päästä! hän kirahti kauhistuneena.

- Paina nenäliinalla, jospa se asettuisi. Katsotaan sitten rannassa tarkemmin, Anja neuvoi ja komensi nikottelevan tytön jäämään siihen missä oli.

Hillan takaraivossa oli pikkuinen reikä. Pohjalauoituksen naula oli perääntynyt ja tietysti juuri siihen oli pää osannut etsiytyä. Onneksi verta ei valunut enää, mutta varmuuden vuoksi hänet jätettiin marjaretken ajaksi Ruottuun äidin siskon luokse.

Hän oli keittiössä kun marjamiehet palasivat mustikasankoineen. Eeva-täti nauroi, että tyttö oli juoda killittänyt sillä samalla istumalla maitoa kokonaisen litran kannullisen. Myöhemmin Hilla kyllä puolusteli, että